

TILL:

li.remissvar@regeringskansliet.se

KOPIA:

li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

DATUM:

2025-12-09

Diarienummer:
LI2025/01587

Diarienummer Transitio:
ABT25/2313

AB Transitios remissvar angående förslag till Stöd till investeringar i ombordutrustning för ERTMS

AB Transitio (Transitio) är kunskapspartnern som anskaffar, finansierar och förvaltar spårfordon åt sina ägare. Transitios ägare består av 20 av Sveriges 21 regioner. Syftet är främst att optimera ägarnas spårfordonskostnader samt säkerställa en hög kvalitet och kompetens inom sakområdena anskaffning, förvaltning och underhåll.

En väsentlig del i Transitios åtagande till hyrestagarna är förvaltning av spårfordonen. Förvaltningen ska säkerställa fordonens värde och utveckla deras funktionalitet och prestanda över den tekniska livslängden, dvs under 25–30 år.

Då frågan kring stöd till investeringar i ombordutrustning för ERTMS är av stor vikt för Transitio så har Transitios styrelse gett Transitios VD i uppdrag att besvara Trafikverket genom remissvar.

Bakgrund

Trafikverket byter signalsystem, man har valt den så kallade fordonslinjen vilket innebär att fordonen utrustas innan de uppgraderade banorna kan trafikeras.

Trafikverket och regeringen har fattat ett inriktningsbeslut om att hela fordonsflottan i Sverige, senast till år 2030, ska vara utrustad med trafiksäkerhetssystemet ETCS nivå 2 Baseline 3 (BL3). Det finns även ett inriktningsbeslut att det skall genomföras en uppgradering av ETCS från BL3 till Baseline 4 (BL4) under 2030–2037, samtidigt som GSM-R byts ut till Future Railway Mobile Communication System (FRMCS).

Första pilotprojekten med BL3 är Botnia-/Ådalsbanan och Haparandabanan och första serieutrullning har skett på delar av Malmbanan.

Regeringen har gett Trafikverket i uppdrag att utforma ett investeringsstöd för installation av nödvändig ombordutrustning. Trafikverket har redovisat uppdraget i rapporten *Stöd till investeringar i ombordutrustning för ERTMS, TRV 2025/17432* med slutdatum för remiss den 30/12 2025.

Transitios analys av rapporten gör gällande att:

- Stödnivån uppgår till 50% för persontrafik, det ska vara möjligt att erhålla upp till 75% i stöd om bidragen kombineras med CEF-bidrag.
- De ekonomiska stöden är begränsade till maximalt 10 MSEK för en prototyp samt 4 MSEK för ett seriefordon.
- Villkoren för ekonomiskt stöd är satta till att endast gälla konvertering från ATC till ERTMS på befintliga fordon, det vill säga varken uppgraderingar av ETCS-baseline eller nya fordon.
- Bidragen ska ges enbart för kostnader kopplade till inköp och installation. Kontrakt ska inte vara tecknade utan ska tecknas efter beviljad bidragsansökan.
- Åtgärden ska slutföras inom 3 år.

Transitios synpunkter

Transitio, liksom fler fordonsägare, välkomnar ett införande av statligt stöd för installation av ombordutrustning. Vi önskar dock lyfta fyra viktiga frågor ur fordonsägarperspektiv i detta remissvar:

- Val av systemversion är otydlig
- Konverteringar berättigar ej till stöd
- Kontrakt innan ansökan om stöd
- Tidskrav

Val av systemversion är otydlig

Det är otydligt vilken systemversion som krävs för att beviljas ekonomiskt stöd. I förslaget går det att läsa att bidrag ges "för direkta kostnader, dvs. inköp av den tekniska utrustningen (ETCS, FRMCS och STM för Sverige)". Det anges inte vilka standarder som utrustningen ska uppfylla. FRMCS kopplat till ETCS ingår fullt ut först i TSD2027 vilken väntas finnas år 2028. Det vore önskvärt att Trafikverket förtydligar vilka system som avses genom att peka ut relevanta TSD:er.

Konverteringar ej berättigade till stöd

Stödet bör utvidgas till att även omfatta redan planerade och avtalade ETCS-konverteringar. Transitio har till idag upphandlat konverteringar av flera fordonsflottor till ett värde överstigande 600 MSEK. Trafikverkets förslag premierar fordonsägare som avvaktar konverteringen och inte de fordonsägare som försöker påskynda övergången och som därmed har stått för tidiga utvecklingskostnader.

Trafikverkets förslag möjliggör endast bidrag till att ersätta ATC med ERTMS, vilket gör att de fordonsägare som redan investerat i en äldre version av ETCS, BL 3, står utan möjlighet till stöd för en konvertering till BL 4. Transitio föreslår att även en konvertering från BL 3 till BL 4 ska berättiga stöd.

Kontrakt innan ansökan om stöd

Vidare föreslår Trafikverket att kontrakt ska tecknas först efter att bidrag har beviljats. Detta har inte varit ett villkor i de EU-finansieringsprojekt (CEF) som Transitio deltagit i.

Trafikverkets förslag försvårar genomförandet av upphandlingen av installationen för fordonsägare som Transitio. För att kunna planera och genomföra en upphandling av detta slag behöver Transitio vara transparent gentemot potentiella anbudsgivare och kunna ge tydliga uppgifter i fråga om förutsättningarna för bland annat tidpunkt för tilldelning och genomförande av kontraktet. Utifrån Transitios erfarenhet av att

upphandla nya system till spårfordon bedömer vi att förutsebarhet och tydliga förutsättningar är mycket viktigt för att potentiella anbudsgivare ska finna det intressant att delta i upphandling och för bägge parter att bedöma innebörden av uppdraget.

Tidskrav

Trafikverket kräver att åtgärden ska slutföras inom 3 år. Detta anser Transitio inte är möjligt att genomföra, på grund av att:

- en upphandlingsprocess i sig tar tid, ca 6 månader till 1 år
- leverantörens konstruktionsprocess tar minst 1 år
- installation och verifiering/validering av utrustningen tar minst 1 år
- typgodkännandeprocessen (ERA) tar minst 6 månader för ett typgodkännande
- serieinstallation tar i snitt ca 4 veckor/fordon, vilket för Transitios fordonsflotta som Regina om 63 antal fordon således kräver mycket lång installationstid utöver typgodkännandeprocessen.

Som en referens kan nämnas att CEF2017 pågått i 8 år och att Transitio har fordon som inte har installerats inom projektets tidsram och därför blir utan bidrag.

Sammanfattningsvis bedömer Transitio att tidskravet i Trafikverkets förslag innebär att Transitio och andra fordonsägare inte kommer att kunna nyttja bidraget enligt dess syfte.

AB Transitio

Magnus von Bahr, VD